

El llenguatge

03.12.80

Amagar

L'ús normal i general del verb amagar, amb el dels seus derivats, tan característics de la nostra llengua, com amagatall, d'amagat, d'amagatots, etc., sembla induir algú a recelar de la bondat de formes com ocultar o ocult, que deu trobar, segurament, massa acostades a les del castellà. No hi ha cap raó, però, per a dubtar de la bondat d'aquestes formes, que no són pas castellanismes sinó llatinismes, és a dir, formes obtingudes directament del llatí escrit i incorporades, tant al castellà com al català, sembla que més aviat tardanament. Es possible que en castellà s'hagin popularitzat més que no pas en català, com a conseqüència d'una més gran penetració de la llengua culta en el llenguatge col·loquial, però, de fet, tenen el mateix caràcter de formes cultes en una llengua que en l'altra. Cal suposar, d'altra banda, que tothom admet sense reserves formes com ocultisme i ocultista, així com l'expressió ciències ocultes, i que ningú no pensarà de substituir-les per unes altres procedents de la família etimològica del verb amagar. I, com se sap, l'equivalència usual d'aquest verb, en castellà, en la llengua popular, no és pas «ocultar» sinó «esconder».

L'etimologia del nostre verb amagar, així com la del verb castellà d'ídèntica forma, ha dividit les opinions dels especialistes. Segons Coromines, amagar, «mot antic i comú al català i a la llengua d'Oc», és «d'origen incert i d'ètimon desconegut». I hi afegeix que «deu haver-hi algun parentiu amb el castellà i gascó amagar "fer acció d'anar a executar alguna cosa, en dany d'algú", també d'origen obscur», i que «l'existència d'un verb important i antiquíssim, comú a totes les llengües romàniques del Sud-oest, i inexplicable per fonts més modernes (germànic i llatí), fa creure que es tracta d'una romanalla de llengües pre-llatines».

A amagar i ocultar cal afegir, encara, escondir. Però així com amagar és un mot popular, antic com la mateixa llengua, i ocultar un mot savi, d'introducció posterior, que s'ha popularitzat en una certa mesura, escondir és un verb usat únicament en la llengua literària. Moll diu que prové del llatí «abscondere» probablement per conducte del castellà. L'exemple més antic que en dona és d'Ausiàs Marc. El recordem, també, usat per Riba: «la blava coma ponentina escondí el flam etern del sol». Ningú, doncs, no ha de sentir la temptació de rebutjar-lo, però cal reservar el seu ús per als nivells més elevats del llenguatge.

Albert Jané